

Norsk Skogfinsk Museum

Furubergsvegen 42, NO-2256 Grue Finnskog

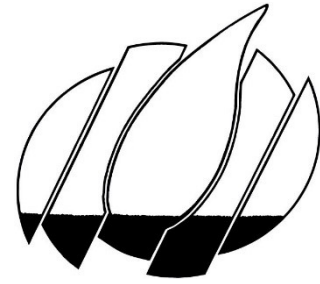
Besøksadresse: Svullrya gamle skole

Faglig rådgiver: E-post: fsk338@gmail.com

Tlf.: Mobil: (+47) 900 29 447

Org.nr.: 990 366 128 MVA

Avdelinger: Gruetunet Museum / Finnetunet / Austmarka Historielag / Åsnes Finnskog Historielag

www.skogfinnsmuseum.no

Grue Finnskog 5. oktober 2021

Norsk kulturråd

Innspill til utkast til Norges andre periodiske rapport om immateriell kulturarv.

Vi spiller inn følgende kommentarer og supplement til utkastet:

Under 2. kulepunkt på side 5, under føringer for arbeidet med rapporten, gitt av Kulturdepartementet, har vi forhåpninger om at "utøvernes rolle og definisjonsmakt" skal gjelde også for det praktiske arbeidet med immateriell kulturarv, og ikke bare for rapporteringen til Europarådet. Under 24.2 side 115 er det referert til at Sametinget "ønsker å involvere Samisk Parlamentarisk Råd i arbeidet med å utrede eierskap av immateriell kulturarv". Dette er også omtalt bl.a. på side 82.

En tilsvarende utredning som for det samiske vil være høyst relevant også for de nasjonale minoritetene, ettersom tenkning og tradisjon fra storsamfunnets side i stor grad vil være prinsipper som vil være gjeldende også for flere av de nasjonale minoritetene.

Øverst på side 25 anføres at museumsstatistikken ikke omfatter immateriell kulturarv. Etter hva vi husker var immateriell kulturarv et punkt i museenes tilsagnsbrev for noen år tilbake. Vi opplevde stor tilfredshet når dette punktet kom med, og tilsvarende skuffelse når dette punktet ikke lenger var med i departementets årlige skriv for museenes virksomhet.

4.2, side 32: Under mattradisjoner kan også nevnes de skogfinske mattradisjonene, som bl.a. er tatt opp som et delprosjekt under Finnskogen Natur og Kulturpark, der Norsk Skogfinsk Museum også er involvert for kunnskapen om det historiske.

4.3, under museer side 33-34: Her kan også tas med at Norsk Skogfinsk Museum har bidratt med skogfinske tema i mange fagkurs gjennom årene, bl.a. innen skjøtsel av kulturlandskap, skogfinsk byggeskikk, bygningsrestaurering og svedjebruk. Museet har også arrangert to kurs i fyring av røykbadstue (i Norge og Sverige), for å minimere risiko for at røykbadstuer brenner ned. Det seneste kurset var i 2016.

Side 38: Som eventuelt supplement til det som står om lite undervisning i musikk, runesang og dansetradisjon i det skogfinske, kan nevnes at det er utgitt ei bok og to CD'er med skogfinsk runesangtradisjon, den seneste i 2021.

5.2, side 43: Norsk Skogfinsk Museum har "i alle år" arbeidet spesielt mot skoleverket i hele Finnskogområdet med tilstøtende norskbygder; dels med skolers halvdagsbesøk på museet, og dels med oppsøkende virksomhet der museet besøker skolene med undervisning i skogfinsk historie og kulturarv.

10.1, side 60, 2. avsnitt: At mye dokumentasjon og samlinger er bevart i ulike arkiver i andre land, gjelder i høyeste grad også for skogfinnene. Med Finnskogen som grenseområde mellom Danmark-Norge og Sverige (inntil 1814) og mellom Norge og Sverige (inntil 1905) finnes det en del materiale i arkiver i Danmark og i arkiver og samlinger i Sverige. Enda mer materiale om skogfinnene i Norge finnes i arkiver og samlinger i Finland, ettersom skogfinnene hadde periodevis fokus fra finsk forskning gjennom store deler av 1800-tallet og fram til midten av 1900-tallet. I ulike finske institusjoner finnes både fotografier, gjenstander, lydmateriale, opptegnelser av språk og folkeminne/tradisjon og annet materiale. Det meste av dette er på finsk, og Norsk Skogfinsk Museum har en finskspråklig person på lista over framtidige stillinger, slik at det kan bli mulig å nytte dette materialet i museets arbeid med dokumentasjon, forskning og formidling.

11.3, side 70, og med relevans også til side 82, og til 19.3, side 102: Her kan nevnes også Norsk Skogfinsk Museums prosjekt *Flettverk fra skogfinske områder*, som ble gjennomført i perioden 2013-2019 og ble finansiert av Kulturrådet. Selv om prosjektet i stor grad gikk på å registrere og dokumentere fysiske gjenstander av ulike kategorier flettverk, hadde prosjektet også fokus på tradisjonsbærere og den bakenforliggende immaterielle kunnskapen i håndverket.

16.2, side 90: Vi har selvfølgelig stor forståelse for behovet for innsatser for å sikre samenes og de nasjonale minoritetenes språk. Det skogfinske språket døde ut midt på 1900-tallet, der én av årsakene var at det var forbudt å snakke finsk i skolen, noe som ble innført av prestene på Finnskogen allerede fra 1840-tallet. Selv om dagens skogfinner ikke har språket, innebærer ikke det at den skogfinske identiteten er borte. Identiteten har gått over på andre kulturelementer, som kulturminner (røykovnsbygninger), de sjamanistiske tradisjonene (bl.a. magiske symboler), og andre elementer som tydeliggjør at det skogfinske er noe annet enn norsk kulturarv.

20.1, side 104, første kulepunkt: Norsk Skogfinsk Museum fikk første bevilgning på statsbudsjettet for 2021 (ikke 2020).

21.1, side 106, 7. kulepunkt: "historieløftes" i 2 ord.

Her kan eventuelt nevnes også Finnskogdagene som har vært arrangert årlig siden 1970, og arrangementet *Skogfinske dager* som startet i 2019 med daglige foredrag og arrangement gjennom ei hel uke i juli. Koronapandemien skapte avbrekk for oppfølgingen i 2020 og 2021.

21.1, siste avsnitt og 21.2, nederst på side 107: Det er helt sentralt at det påpekes mangelen på økonomiske ressurser i støtteordninger til de nasjonale minoritetene, både til organisasjonenes løpende arbeid, og til minoritetenes arbeid med vern av viktige elementer for sin kulturarv i historie og nåtid. I realiteten vil det være opp til minoritetenes ressurser for å kunne markere behov og initiativ i arbeidet med dokumentasjon og vern av minoritetenes bidrag til Norges mangfoldshistorie og -kulturarv. For fysiske kulturminner har Riksantikvaren fra 2015 meget prisverdig satt de nasjonale minoritetenes kulturminner på dagsorden, og gjennomfører fredninger av et utvalg kulturminner for minoritetene. Men det er åpenbart at minoritetenes kulturminnevern ikke vil være tilstrekkelig dekket med denne satsingen, og det er heller ikke Riksantikvarens mening. Når de nasjonale minoritetenes kulturminner som en viktig del av kulturarven er satt på dagsorden som verdifulle for Norge, skaper det grunnlag for minoritetene i å følge opp kontinuitet i det, med verdiperspektiver både nasjonalt, regionalt og lokalt. Slik de økonomiske støtteordningene til de nasjonale minoritetene er i dag, er det mange satsinger som vil kunne bli kasteball mellom ulike ordninger og departement. Den

immaterielle kulturarven kan være enda vanskeligere å plassere innen de begrensede tilskuddsordninger som eksisterer.

24.1, side 114: Norsk Skogfinsk Museum deltar som part i et EU-støttet samarbeidsprosjekt mellom skogfinnerne i Norge og minoriteten kasjubere i Polen. Prosjektet startet i 2019, men koronapandemien førte til at det først kom aktivt i gang fra 2021.

25.2, side 118: Norsk Skogfinsk Museums avdeling Gruetunet Museum var en av initiativtakerne til den nordiske nettverksorganisasjonen FINNSAM (Finnbygder i samarbeid), som bl.a. arrangerer tre konferanser med skogfinske tema hvert år, i ulike skogfinske områder i Norge og Sverige, og flere konferanser også i Finland. Museet sitter med i styret for FINNSAM, som bl.a. har utgitt to større publikasjoner og arbeider nå med den tredje.

Med vennlig hilsen

Birger Nesholen
Faglig rådgiver.